

ಕನ್ನಡL^AT_EX-೧.೧

ಈ ಮುಕ್ತ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಸೊಗಸಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು, ಅದರಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗಣಿತದ ಚಿಹ್ನೆಗಳುಳ್ಳ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೊರತರಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು T_EX / L^AT_EX ಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರಿವು ಇರಬೇಕು.

T_EX / L^AT_EX ಪರಿಚಯವಿರುವರು ಇದನ್ನು ಬಳಸುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಈ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಲಿಯಬಹುದು. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ನಾವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಈ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಅನುಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ **ಕನ್ನಡ** ಪದವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ: **ಕ** ಬರೆದು, **ನ** ಬರೆದು ಅದಕ್ಕೆ **೩** ಒತ್ತನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇವೆ, ನಂತರ **ಡ** ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಮೊದಲು ka (= ಕ), ನಂತರ na (= ನ) ಬರೆದು ಅದಕ್ಕೆ nx (= ೩) ಒತ್ತು ಸೇರಿಸಿ, ನಂತರ Da (= ಡ) ಬರೆಯಬೇಕು, ಅಂದರೆ kananxDa ಈ ಸಮುಚ್ಚಯವು ಕನ್ನಡ ಪದವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೋಮನ್ ಅಕ್ಷರ ಸಮುಚ್ಚಯಗಳು ಕನ್ನಡದ ಯಾವ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

a	A	i	I	u	U	Qu	QU	e	E	ai	o	O	au	aM	aH
ಅ	ಆ	ಇ	ಈ	ಉ	ಊ	ಋ	ೠ	ಎ	ಏ	ಐ	ಒ	ಓ	ಔ	ಅಂ	ಅಃ

ka	Ka	ga	Ga	kn
ಕ	ಖ	ಗ	ಘ	ಕಂ

ca	Ca	ja	Ja	cn
ಚ	ಛ	ಜ	ಝ	ಞ

Ta	Tha	Da	Dha	Na
ಟ	ಠ	ಡ	ಢ	ಣ

ta	tha	da	dha	na
ತ	ಥ	ದ	ಧ	ನ

pa	Pa	ba	Ba	ma
ಪ	ಫ	ಬ	ಭ	ಮ

ya	ra	la	va	Sa	sha	sa	ha	La
ಯ	ರ	ಲ	ವ	ಷ	ಶ	ಸ	ಹ	ಳ

ka	kA	ki	kiV	ku	kU	kaq	ke	keV	keY
ಕ	ಕಾ	ಕಿ	ಕೀ	ಕು	ಕೂ	ಕೈ	ಕೆ	ಕೇ	ಕೈ

ko	koV	kw	kaM	kaH
ಕೊ	ಕೋ	ಕೌ	ಕಂ	ಕಃ

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

ಅ) w ಅಕ್ಷರದಿಂದ ಕೊನೆಯಾಗುವ ಯಾವುದೇ ಜೋಡಿ / ತ್ರಿವಳಿಯು w -ನ ಹಿಂದಿರುವ ಅಕ್ಷರ(ಗಳು) ಸೂಚಿಸುವ ಅಕ್ಷರದ ಔತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾ: $kw = ಕೌ$, $Dhw = ಢೌ$.

ಆ) x ಅಕ್ಷರದಿಂದ ಕೊನೆಯಾಗುವ ಯಾವುದೇ ಜೋಡಿ / ತ್ರಿವಳಿಯು x -ನ ಹಿಂದಿರುವ ಅಕ್ಷರ(ಗಳು) ಸೂಚಿಸುವ ಅಕ್ಷರದ ಒತ್ತಾಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾ: $mx = ಁ$, $cnx = ಞ$.

ಇ) f ಅಕ್ಷರದಿಂದ ಕೊನೆಯಾಗುವ ಯಾವುದೇ ಜೋಡಿ / ತ್ರಿವಳಿಯು f -ನ ಹಿಂದಿರುವ ಅಕ್ಷರ(ಗಳು) ಸೂಚಿಸುವ ಅಕ್ಷರದ ಅರ್ಧಾಕ್ಷರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾ: $mf = ಮ್$, $tf = ತ್$.

ಈ) ದೀರ್ಘ, $಼$ ($= V$), ವಟ್ರಸುಳಿ, $ಱ$ ($= q$), ಅರ್ಕಾವತ್ತು, $ಃ$ ($= R$) ಮತ್ತು ಐತ್ತ್ವ, $ಃ$ ($= Y$) ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ಎಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹಾಕಬೇಕು.

ಉದಾ: $sUyaR = ಸೂರ್ಯ$, $diVGaR = ದೀರ್ಘ$, $kaqSaNx = ಕೃಷ್ಣ$, $keY = ಕೈ$.

ಉ) ಎರಡನೆಯ / ಮೂರನೆಯ ಒತ್ತಕ್ಷರ:

(ಕ) ಎರಡನೆಯ ಒತ್ತಕ್ಷರ ಆಗಿದ್ದಾಗ rx ಬದಲು rX ಉಪಯೋಗಿಸಿ.

ಉದಾ: ರಾಷ್ಟ್ರ = $rASaTxrX$, ಸ್ತ್ರೀ = $sitrX$.

(ಖ) ಎರಡನೆಯ ಒತ್ತಕ್ಷರ ವಟ್ರಸುಳಿ, $ಱ$ ($= q$) ಆಗಿದ್ದಾಗ q ಬದಲು qq ಉಪಯೋಗಿಸಿ.

ಉದಾ: ಸ್ಮೃತಿ = $samxqqti$, ಸಂಸ್ಕೃತ = $saMsakxqta$.

(ಗ) ಮೊದಲನೆಯ ಒತ್ತಕ್ಷರದ ನಂತರ ಬರುವ ಒತ್ತಕ್ಷರಗಳಿಗೆ, x ನ ಬದಲು X ಅನ್ನು ಬಳಸಿ.

ಉದಾ: ಲಕ್ಷ್ಮಿ = $lakiSxmX$,

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ = $yAjacnxvalakxyX$.

(ಘ) ಮೂರನೆಯ ಒತ್ತಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಮೇಲಿನ ನಿಯಮಗಳು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ.

ಊ) ಫ್ಲ = PaZ ಮತ್ತು ಜ್ಞ = jaZ , ರ್ಞ = JaZ .

ಈ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿ: yoga@math.iisc.ernet.in.

ಈ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಲೀಲಾವತಿ ಟ್ರಸ್ಟ್ ವತಿಯಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಇ. ಎಸ್. ಪಿ. ಪುರಂದರ ದಾಸ ಅವರ ಉದಾರ ಧನಸಹಾಯವನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನೆಯಲಾಗಿದೆ.